

Brüssel, 6. jaanuar 2023
(OR. en)

5041/23

ECOFIN 10
UEM 9
SOC 4
EMPL 3
COMPET 8
ENV 3
EDUC 2
RECH 3
ENER 3
JAI 6
GENDER 2
ANTIDISCRIM 2
JEUN 2
SAN 7

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	15180/22 + ADD 1
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 782 final
Teema:	Eelnõu: NÕUKOGU SOOVITUS euroala majanduspoliitika kohta

---

Delegatsioonidele edastatakse majandus- ja rahanduskomitee ning eurorühma töörühma koosoleku põhjal koostatud versioon eelnõust, mis käsitleb nõukogu 2023. aasta soovitud euroala majanduspoliitika kohta, mille majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu peaks kiitma heaks 17. jaanuari 2023. aasta istungil. Teksti ametlik vastuvõtmine peaks toimuma pärast selle kinnitamist Euroopa Ülemkodus 2023. aasta märtsis.

Eelnõu: NÕUKOGU SOOVITUS

euroala majanduspoliitika kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 136 lõiget 1 koostoimes artikli 121 lõikega 2,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega,

pärast konsulteerimist majanduspoliitika komiteega

---

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroala majanduse taastumist pärast koroonakriisi on takistanud mitmed välisšokid. Eelkõige tänu otsustavatele majanduspoliitilistele meetmetele, mida on võetud nii riikide kui ka ELi tasandil, ning piirangute kaotamisele kasvas euroala SKP 2021. ja 2022. aastal märkimisväärselt: vastavalt 5,3 % ja [3,2 %]. Ka tööturg on osutunud vastupanuvõimeliseks – töötuse määr peaks jõudma 2022. aastal rekordiliselt madalale tasemele (6,8 %). Ülemaailmne energiahindade tõus, suurenenud ebakindlus ja tarneahela häired tulenevalt Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu tõid 2022. aasta teisel poolel siiski kaasa majandustegevuse tuntava aeglustumise ning energiakriisi tõttu tuli 2023. aasta prognoose korrigeerida allapoole. SKP kasv peaks kogu euroalal 2023. aastal aeglustuma ainult 0,3 %-ni ning seejärel jõudma 2024. aastal uuesti 1,5 %-ni. Suundumused energiaturul ja muudel kaubaturgudel on kiirendanud inflatsiooni, mis on aja jooksul laienenud mujalegi ning ulatub 2022. aastal 8,5 %-ni. Inflatsioon peaks lähikuudel jääma kõrgeks, olles 2023. aastal 6,1 % ja alanedes alles 2024. aastal. Tööturud jäävad prognooside kohaselt tugevaks, sest nõudlus tööjõu järele on endiselt suur. Kuna suur osa ettevõtetest kurdabätkuvalt tööjõunappuse üle, peaks töötus järgmisel aastal suurenema üksnes mõõdukalt, enne kui see 2024. aastal taas vähenema hakkab. Samal ajal peaks nominaalpalga kasv 2023. aastal kiirenema, kuid jääma inflatsioonitempost aeglasemaks, mis toob kaasa kodumajapidamiste ostujõu vähenemise. Selle taustal on euroala jooksevkonto ülejääk vähenenud, võttes arvesse märkimisväärselt halvenevat energiabilanssi, ning mis puutub tulevikku, siis euro nominaalne nõrgenemine USA dollari ja mõne muu valuuta suhtes alates 2021. aasta teisest poolest annab suurte energiakulude tõttu tõenäoliselt üksnes tagasihoidliku tõuke konkurentsivõimele.

- (2) Makromajanduslike tingimuste halvenemine ja suured hinnaerinevused liikmesriigiti takistavad sissetulekute ja majandustsüklite lähenemist euroalal. Kuigi COVID-19 pandeemia tõi kaasa olulised erinevused makromajanduslikes tulemustes, olid need erinevused suuresti lühiajalised ning pandeemial oli üksnes piiratud ja ajutine mõju majandustsüklite sünkroniseerimisele. Energiakriisil on euroalale uus heterogeenne makromajanduslik mõju. Kuna energiaallikate jaotus ja energiašoki mõju leevendamiseks võetud poliitikameetmed on riigiti erinevad, on tekkinud suured erinevused euroala riikide kogu- ja alusinflatsioonis. Kõrgematel energiahindadel ja tarneahela häiretel on olnud euroala liikmesriikides tootmisele ja teenustele ebahühtlane mõju ning see võib kaasa tuua suhtelise konkurentsivõime muutuse. Kuigi olemasolevad näitajad osutavad, et konkurentsivõime erinevused euroalal on seni olnud piiratud, on euroala jooksevkonto saldode erinevused viimasel ajal peamiselt energiabilansi halvenemise tõttu suurenenud.

- (3) Selleks et tagada asjakohane ja koordineeritud poliitiline reageerimine halvenevatele majandusväljavaadetele ja kõrgele inflatsioonile, peavad rahandus- ja eelarvepoliitika olema asjakohaselt läbimõeldud ja sidusad. Rahapoliitikas tuleb käsitleda kõrget inflatsiooni. EKP on valmis tegelema soovimatu ja korrapäratu turudünaamika võimalike riskidega, mis kujutavad endast tõsist ohtu rahapoliitika ülekandumisele kogu euroalal. Praeguses olukorras suurendaks nõudluse toetamisele suunatud laiapõhjaline ekspansiivne eelarvepoliitika veelgi inflatsioonisurvet. Valitsemissektori võlg on mitmes euroala liikmesriigis suur. Seetõttu on vaja eelarvepoliitikat, mis on liikmesriigiti asjakohaselt diferentseeritud vastavalt nende majandus- ja eelarveolukorrale, nagu soovitas nõukogu 2022. aasta juulis³. Samuti peaksid riigid olema valmis kohandama riiklikult rahastatavaid jooksvaid esmaseid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale, säilitades samas võla jätkusuutlikkuse. Samal ajal tuleb võtta sihipäraseid ja ajutisi eelarvemeetmeid haavatavate inimeste ja ettevõtete toetamiseks, et muu hulgas kaitsta töökohti ja inimkapitali, säilitades samas hinnasignaali ja pakkudes stiimuleid energiatarbimise vähendamiseks. Endiselt on väga oluline tihedalt koordineerida poliitikameetmeid liikmesriikide vahel. Kõrge inflatsiooni sotsiaalse mõju leevendamisel on esmatähtis roll ka tööturu- ja sotsiaalpoliitikal. Keskmise palk ei suuda 2022. aastal inflatsiooniga sammu pidada. Edaspidi tuleb palgasuundumusi hoolikalt tasakaalustada, et kaitsta palgatöötajate ostujõudu, keskendudes madalapalgalistele, ja vältida samal ajal ohtu, et palgad soodustavad inflatsiooni ja süvendavad tekkivaid konkurentsierinevusi euroalal ja kogu maailmas. Kvaliteetse tööhõive edendamine võib aidata hoida ülal ka tarbimist. Sotsiaalpartnerite aktiivne kaasamine aitab tuvastada probleeme, sealhulgas rahaliiduga seotud konkreetseid probleeme, parandab poliitikalahendusi ning tagab laiema isevastutuse majandus- ja sotsiaalpoliitika tegevuskava eest. Pakkumise poolel võetavad poliitikameetmed võivad samuti aidata vähendada inflatsiooni, kiirendades alternatiivsete energiaallikate kasutuselevõttu, suurendades konkurentsi ja tõhustades innovatsiooni, parandades ressurside jaotust ja toetades tootlikkuse kasvu. Ühtlasi tuleb pidevalt jälgida finantsstabiilsust ohustavaid riske.

---

³ Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitused, milles käsitletakse riiklikke reformikavasid ja esitatakse nõukogu arvamused 2022. aasta stabiilsusprogrammide kohta, ELT C 334, 1.9.2022.

- (4) Taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika fondid on peamised vahendid euroala vastupidavuse tugevdamiseks ja lähenemise toetamiseks. Taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamine euroala liikmesriikides edeneb kavakohaselt ning pärast eesmärkide ja sihtide täitmist on eelmaksetena välja makstud üle 136 miljardi euro. Ühtekuuluvuspoliitika programmidest on euroala liikmesriikidele alates pandeemia puhkemisest makstud välja üle 82 miljardi euro. Taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika fondid aitavad euroala poliitikaprioriteetide saavutamisele kaasa mitmel moel: mõlemad toetavad majandustegevust lisainvesteeringutega ning pikemas perspektiivis peaksid kavandatud investeeringud ja struktuurireformid toetama rohe- ja digipööret, stimuleerides samal ajal tootlikkuse ja potentsiaalse toodangu kiiremat kasvu ning suurendades liikmesriikide vastupidavust. Suur osa taaste- ja vastupidavusrahastu raames tehtud investeeringutest ja reformidest on olulised varasemates euroala soovitustes kindlaks määratud poliitikaprioriteetide rakendamiseks. Seega on reformide tempo säilitamiseks oluline jätkata kokkulepitud reformide ja investeeringute elluviimist vastavalt kavandatud ajakavale.
- (5) Selleks et tagada ELi tasandil järjepidev majanduspoliitiline reageerimine, esitatakse iga-aastases kestliku majanduskasvu analüüsis⁴ järgmise aasta peamised poliitikaprioriteedid ja vastavad suunised. Iga-aastane kestliku majanduskasvu analüüs on üles ehitatud konkurentsivõimelise kestlikkuse neljale mõõtmele, nimelt keskkonnasäästlikkus, õiglus, tootlikkus ja makromajanduslik stabiilsus, ning on kooskõlas ÜRO kestliku arengu eesmärkidega. Häiremehhanismi aruandes⁵ esitatakse komisjoni analüüs sellise võimaliku makromajandusliku tasakaalustamatuse kohta, mis võib takistada liikmesriikide majanduse, majandus- ja rahaliidu ning liidu kui terviku nõuetekohast toimimist.

---

⁴ 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüs, COM(2022) 780.

⁵ Häiremehhanismi aruanne 2023, COM(2022) 781.

- (6) Inflatsiooni kiire kasv viimasel aastal on tinginud rahapoliitilise kursi kiire kohandamise kogu maailmas. Euroopa Keskpank alustas rahapoliitika normaliseerimist eesmärgiga tagada, et inflatsioon naaseks aegsasti keskpika perioodi eesmärgi (2 %) juurde. Samuti märkis EKP, et intressimäärade normaliseerimist jätkatakse, võttes arvesse majandusandmete arengut. Tarnepiirangutel on oluline roll hiljutises inflatsioonitõus ja inflatsioonierinevused muudavad rahapoliitika elluviimise keerulisemaks. Poliitilise kursi ühtlane ülekandumine kogu euroalal on rahapoliitika eesmärgi täitmise eeltingimus.
- (7) Euroala eelarvepoliitika, mõõdetuna esmaste netokulude muutusena keskmise potentsiaalse majanduskasvu suhtes, on komisjoni prognooside kohaselt 2022. aastal ekspansiivne ja 2023. aastal üldiselt neutraalne, kuid muutub ekspansiivseks täiendavate energiatoetusmeetmete jõustamise või praeguste selliste meetmete pikendamise korral 2023. aasta jooksul. Eelarvepoliitika kujundamisel tuleks 2023. aastal vältida praeguste tarnešokkide inflatsioonimõju võimendamist ning nii riikide tasandil kui ka euroalal tervikuna ei ole majandusele laiapõhjalise fiskaalse impulsi andmine õigustatud. Olukord on eriti terav liikmesriikidel, kus on kõrge alusinflatsioon, võttes arvesse ka tõsiseid majanduslikke ja sotsiaalseid raskusi, mida põhjustab palgatöötajate, eelkõige madalapalgaliste töötajate ostujõu vähenemine. Lisaks peaks eelarvepoliitika jääma konservatiivseks ja selle puhul tuleks kombineerida suuremad investeeringud esmaste jooksvate netokulude kasvu kontrolliga. Selles kontekstis on taaste- ja vastupidavusraha vahendite kasutuselevõtu ja riiklikult rahastatavate investeeringute prognoositav suurenemine liikmesriikides kooskõlas vajadusega suurendada avaliku ja erasektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse. Samal ajal aitaks paindlik eelarvepoliitika reageerida suurele ebakindlusele ja majandusväljavaateid ohustavatele olulistele langusriskidele, kahjustamata samas stiimuleid energiasüsteemi ümberkujundamiseks. COVID-19 pandeemia tagajärjeks on väga suur võlakoormus euroalal ning kuigi valitsemissektori võlg peaks prognooside kohaselt vähenema, jääb see pandeemiaeelsest tasemest siiski palju kõrgemaks. Lühiajalised kestlikkusriskid on küll üldiselt vähenenud, kuid mitmes liikmesriigis on riskid keskmises ja pikas perspektiivis endiselt suured ning intressimäärade tõusuga võlatase eeldatavasti järk-järgult suureneb.

- (8) Energiahindade tõusule reageerimiseks on euroala liikmesriigid võtnud hädaolukorra meetmeid, mille maht on 2022. aastal hinnanguliselt 1¼ % SKPst ja 2023. aastal kuni 1 % SKPst, kusjuures meetmete mahu prognoositav langus sõltub energiahinna muutustest ja seotud meetmete kavandatud vähendamisest. Komisjoni hinnangu kohaselt on seni võetud meetmete peamine eesmärk leevendada hinnatõusu ja keskmiselt ainult 20 % meetmetest on suunatud sissetulekumeetmed. Selliste toetusmeetmete eelarvekulu tuleb piirata, võttes samal ajal arvesse nende jaotuslikku mõju sissetulekuvahemike lõikes, mõju energianõudlusele ja rohepöördesse tehtavatele investeeringutele, võimalikke moonutusi ühtsel turul ja negatiivset ülekanduvat mõju riikide vahel. Selleks on oluline leppida kokku ühises lähenemisviisis. Eelkõige võiks analüüsida hästi läbimõeldud kahetasandilist energiahinnamudelit, mille puhul tagatakse haavatavatele tarbijatele reguleeritud hinnad kuni teatava tarbimistasemeni, ja muid skeeme, mis võimaldavad saavutada sarnaseid eesmärgi, võttes arvesse riikide eripärasid, ning kaaluda asjakohaseid viise toetusmeetmete lõpetamiseks energiahinnasurve vähenemisel. Lisaks ajutistele energiameetmetele võivad aidata energiasõltumatust ja -julgeolekut ning rohepööret tugevdada ka avaliku ja erasektori investeeringud. Alates üleilmsest finantskriisist on euroalal nii era- kui ka avaliku sektori investeeringute tase olnud madal. COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud poliitikameetmed koos taasterahastu „NextGenerationEU“ erakorralise toetusega on aidanud säilitada avaliku sektori investeeringute taset, millel on positiivne mõju potentsiaalsele majanduskasvule, eriti liikmesriikides, kus valitsemissektori võlakoormus on suurim. Kestliku ja sidusa majanduskasvu tagamiseks ning rohe- ja digipöörde elluviimiseks on olulised täiendavad era- ja avaliku sektori investeeringud, eelkõige taaste- ja vastupidavuskavade, ühtekuuluvuspoliitika programmide ning liikmesriikide poolt 2023. aasta juuniks ajakohastatavate riiklike energia- ja kliimakavade rakendamise kaudu.

- (9) Komisjon avaldas 9. novembril 2022 teatise ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta,⁶ et parandada majandusjärelevalve ja poliitika koordineerimise tulemuslikkust liidus. Teatise eesmärk on määratleda makromajandusliku ja eelarvejärelevalve lihtsam ja integreeritud struktuur, et tagada võla jätkusuutlikkus ning edendada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Teatise põhielementide eesmärk on lihtsustada raamistikku, suurendada riikide isevastutust ja tugevdada nõuete täitmise tagamist. Teatistes pannakse ette, et eelarvekurss tuleks esitada liikmesriikide keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavades läbipaistvas ühises ELi raamistikus. Nendesse kavadesse, mille võtab vastu nõukogu, koondatakse eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustused, mis toetavad võla jätkusuutlikkust ja kestlikku majanduskasvu ning võtavad arvesse ELi ja riikide prioriteete. Riiklikus keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavas esitatud reformi- ja investeerimiskohustused võimaldaksid pikemat eelarve kohandamise perioodi. Säilitades aluslepingus sätestatud kontrollväärtused (3 % SKPst puudujäägi puhul ja 60 % SKPst võla puhul), tugineks raamistik riskipõhisemale järelevalvele, mis keskendub võla jätkusuutlikkusele. Makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse puhul on oluline jätkata makromajandusliku tasakaalustamatuse käsitlemist koordineeritud ja tasakaalustatud viisil. Teatistes pakutakse välja rohkem tulevikku suunatud raamistik, et tekkivaid riske saaks tuvastada võimalikult varakult. Tasakaalustamatuse esinemise hindamine põhineks endiselt kolmel kriteeriumil: tõsidus, muutumine ja poliitikameetmed. Hindamisel võetakse aga rohkem arvesse muutumise kriteeriumi ja asjaomase liikmesriigi poliitikameetmeid.

---

⁶ Teatis ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta, COM(2022) 583 final.

- (10) Tänu COVID-19 kriisi ajal võetud poliitikameetmetele on euroala tööturg olnud märkimisväärselt vastupanuvõimeline. 2022. aasta esimeses kvartalis ületas töötundide koguarv pandeemiaeelse taseme ja tööhõive kasvas kogu 2022. aasta esimeses pooles, jõudes 2022. aasta teises kvartalis rekordtasemele, nii et töötuse määr langes 6,8 %-ni, mis on madalaim tase alates euro kasutuselevõttust. Siiski on veel arenguruumi seoses naiste, noorte ja eakate, puudega inimeste ja haavatavate elanikkonnarühmade tööturule integreerimisega. Edaspidi peaks majandustegevuse prognoositav aeglustumine pärssima tööhõiveväljavaateid ning töötuse määra 2023. aastal pisut suurendama. On vähe tõendeid selle kohta, et COVID-19 kriis oleks põhjustanud tööjõu pakkumise ja nõudluse mittevastavuse probleemide struktuurset süvenemist. Tööturunäitajates on liikmesriigiti ja sektoriti siiski suuri erinevusi. Alates 2019. aastast on töökohti loodud kõige rohkem infotehnoloogia ja kutseteenuste vallas, samas kui transpordi, majutuse ja toitlustuse vallas on täheldatud töökohtade kadu. Ka demograafilised muutused mängivad tõenäoliselt rolli euroala tööturgude pingestumisel. Asjakohased ja tulemuslikud investeeringud kvaliteetsesse haridusse ja koolitusse igas vanuses on väga olulised praeguse ja tulevase oskuste nappuse leevendamiseks ning rohe- ja digipöörde toetamiseks. Palgakasv jätkus 2022. aastal teataval määral, mis tõi üldkokkuvõttes kaasa tööjõu ühikukulu kasvu. Üldiselt jäi see siiski mõõdukaks ja jääb prognooside kohaselt inflatsioonist tublisti allapoole. Töötajate reaalpalk peaks 2022. aastal vähenema 2,8 % ja 2023. aastal veel 0,9 %, enne kui see 2024. aastal osaliselt taastub. Kindlad inflatsiooniootused on esmatähtsad, leevendamaks riski, et palganõuete kiire kasv suurendab inflatsiooni veelgi.

- (11) Struktuurireformid, sealhulgas need, mis viiakse ellu Euroopa rohelise kokkuleppe või rohe- ja digireformide osana ning mida toetatakse taaste- ja vastupidavusrahastust ning kavast „REPowerEU“, on esmatahtsad ühtse turu ja euroala majanduse vastupidavuse tugevdamiseks. Sellega seoses on samuti tähtis viia ellu nõukogu soovitatud riigipõhiseid reforme⁷. Ettevõtluskeskkonna edasine parandamine, sealhulgas vähendades investeerimis- ja kapitali ümberpaigutamise tõkkeid, ajakohastades avalikku haldust ja kiirendades lubade andmist, kaitstes samal ajal keskkonda ja kaotades piiravad õigusraamistikud, võib suurendada tootlikkust ja (kiirendada) majanduskasvu. Reformid koos investeeringutega on väga olulised rohe- ja digipöörde elluviimiseks, eelkõige et parandada energiatõhusust, toetada üleminekut kliimaneutraalsusele, suurendada taastuvenergia pakkumist ja kasutuselevõttu ning toetada täiendus- ja ümberõpet. Energiahindade kiire ja püsiva tõusu tõttu on energiamahukate tööstusharude ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ärimudelid sattunud surve alla, mis mõjutab töökohti ja inimkapitali. Tõhus maksejõuetuskord võib toetada üleminekut ja hõlbustada ressursside ümberpaigutamist. Maksejõuetuskorrad on euroalal endiselt väga erinevad ning nende tulemuslikkuse suurendamine ja ühtlustamine toetaks majanduse kohandamist ja ühtset kapitaliturgu.

---

⁷ [Euroopa poolaasta 2022: lepiti kokku riigipõhistes soovitustes \(nõukogu veebisait\)](#)

(12) Seni on pangandussektor 2022. aastal üldiselt hästi vastu pidanud. Kuigi euroala pangandussektor tervikuna on hästi kapitaliseeritud ja kasumlikkus on alates 2021. aastast paranenud, võib makromajandusliku väljavaate järsk halvenemine koos laenuvõtjate kulusid suurendavate kõrgemate intressimääradega tuua kaasa varade kvaliteedi vähenemise. Krediidi kättesaadavuse vähenedes on oluline õigeaegselt jälgida riske, ennetavalt kaasata võlgnikke ja aktiivselt hallata viivislaene, et säilitada pankade suutlikkus rahastada majandust. Krediidiasutuste vastupidavust võivad kahjustada struktuursed tegurid, sealhulgas ülevõimsus ja uutest finantsteenuste osutajatest tulenev konkurents. Finantsturgudel võivad esile kerkida ka muud riskid. Eelkõige võivad kõrgemad riskipreemiad ja likviidsustingimuste halvenemine viia varade hinna languseni. Lisatagatise nõuete tõttu võib see lisaks likviidsusprobleemidele, millega mõned energiaettevõtted on juba kokku puutunud, põhjustada täiendavat survet. Hoolega tuleb jälgida ka seda, kuidas elamu- ja ärikinnisvaraturud reageerivad kõrgematele intressimääradele, sest väiksem nõudlus ja võla teenindamise suutlikkuse halvenemine võivad avaldada survet kinnisvarahindade languseks ja võimendada tsüklilisi riske, eelkõige euroala liikmesriikides, kus kodumajapidamiste võlatase on kõrgem. Lisaks tuleb rohkem tähelepanu pöörata suurenenud küberriskidele ning hiljuti kokku lepitud digitaalse tegevuskerksuse õigusakt tugevdab finantsettevõtete vastupidavust info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaga seotud riskide suhtes. Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu andis 2022. aasta septembris välja hoiatuse, milles paluti erasektori asutustel, turuosalistel ja asjaomastel ametiasutustel jätkata ettevalmistusi äärmuslikeks riskistsenaariumideks⁸.

---

⁸ Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu 22. septembri 2022. aasta hoiatus liidu finantssüsteemi haavatavuse kohta (ESRB/2022/7).

- (13) Eurorühm leppis 2022. aasta juunis kokku, et pangandusliidu väljakujundamiseks tehtavas töös tuleks viivitamatu sammuna keskenduda pankade kriisiohje ja riiklike hoiuste tagamise skeemide ühise raamistiku tugevdamisele, et luua kord, mis sobib igat liiki pankade jaoks. Seejärel võttis eurorühm kohustuse vaadata läbi pangandusliidu olukord ja määrata konsensuse alusel kindlaks muude lahendamata küsimustega seotud võimalikud täiendavad meetmed pangandusliidu tugevdamiseks ja väljakujundamiseks. Komisjon on teatanud, et kavatseb 2023. aasta alguses esitada seadusandliku ettepaneku kriisiohje ja hoiuste tagamise kohta. Kriisiohje ja hoiuste tagamise raamistiku muutmine võib suurendada euroala pangandussektori vastupidavust. Samuti on komisjon teatanud, et ta esitab 2023. aasta esimeses pooles seadusandliku ettepaneku, millega kehtestatakse digieuro ja reguleeritakse selle põhiaspekte, mille kohta peavad tegema otsuse kaasseadusandjad. Võimaliku otsuse digieuro emiteerimise kohta teeb EKP nõukogu pärast võimaliku realiseerimisetapi lõppu. Digiraha, mis täiendaks tavaraha, võib tuua euroala majandusele mitmesugust kasu. See toetaks eelkõige majanduse digitaliseerimist ja innovatsiooni maksete vallas, tugevdades samal ajal euro rahvusvahelist rolli. Digieuro arendamine võib ka praegust geopoliitilist olukorda arvesse võttes aidata suurendada euroala ja liidu majanduslikku ja finantsautonoomiat,

SOOVITAB, et aastatel 2023–2024 peaksid euroala liikmesriigid individuaalselt, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade rakendamise kaudu, ja eurorühmas ühiselt võtma järgmisi meetmeid.

1. Hoiduma 2023. aastal kogunõudluse laiapõhjalisest toetamisest, keskendudes samas rohkem eelarvemeetmetele, millega leevendatakse kõrgete energiahindade mõju haavatavatele kodumajapidamistele ja elujõulistele ettevõtetele, ning säilitades paindlikkuse kiiresti muutuva olukorraga kohaneda, kui see on vajalik. Jätkama liikmesriikide eelarvepoliitika koordineerimist, et säilitada võla jätkusuutlikkus ja suurendada kestlikul viisil kasvupotentsiaali, hõlbustades seeläbi ka rahapoliitika ülesannet tagada, et inflatsioon naaseks aegsasti Euroopa Keskpanga keskpika perioodi eesmärgi (2 %) juurde. Leppima kokku ühises lähenemisviisis ja eelkõige kaaluma laiapõhjaliste hinnameetmete asendamist hästi läbimõeldud kulutõhusa kahetasandilise energiahinnamudeliga, mis tagab stiimulid energiasäästuks, või muude skeemidega, mis võimaldavad saavutada sarnaseid eesmärgi, võttes arvesse riikide eripärasid, ning kaaluma asjakohaseid viise toetusmeetmete lõpetamiseks energiahinna surve vähenemise korral. Määrama kindlaks asjakohaselt diferentseeritud keskpika perioodi eelarvestrateegiad järkjärgulise ja kestliku konsolideerimise ning investeeringute ja reformide kaudu, et saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon.
2. Säilitama mahukad avaliku sektori investeeringud ja soodustama erasektori investeeringuid, mida on vaja majandusliku ja sotsiaalse vastupidavuse suurendamiseks ning rohe- ja digipöörde toetamiseks, sealhulgas energiatõhususe parandamiseks ja taastuvatele energiaallikatele üleminekuks. Rakendama ühtekuuluvuspoliitika programme ning taaste- ja vastupidavuskavasid, tagades reformide ja investeeringute õigeaegse elluviimise, ning tagama, et kavade ajakohastamine on sihipärane, võttes arvesse muutuvat majandusolukorda, samal ajal üldist ambitsiooni vähendamata. Võtma täiendavaid meetmeid, sealhulgas kava „REPowerEU“ ning riiklike energia- ja kliimakavade kaudu, et kiirendada energiasüsteemi ümberkujundamist ja suurendada liidu energiasõltumatust.

3. Toetama riiklike tavade kohaselt ja sotsiaalpartnerite rolli austades palgasuundumusi, mis leevendavad palgatöötajate, eelkõige madalapalgaliste töötajate ostujõu vähenemist, võttes samal ajal arvesse tootlikkuse arengut keskpikas perspektiivis ja piirates teisest mõju inflatsioonile. Vastavalt vajadusele töötama välja sotsiaalabisüsteemid või kohandama neid, et aidata haavatavatel kodumajapidamistel tulla toime energiašoki ning rohe- ja digipöördega, leevendades suurenenud vaesusriski. Parandama veelgi aktiivset tööturupoliitikat ning võtma meetmeid oskuste nappuse leevendamiseks ja kvaliteetse tööhõive edendamiseks. Tagama, et sotsiaalpartnerid kaasatakse tulemuslikult poliitika kujundamisse, ja tugevdama sotsiaaldialoogi.
4. Tagama, et energiakriisi tõttu finantssurve alla sattunud ettevõtetele, eelkõige väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele, antav toetus oleks kulutõhus, ajutine ja suunatud elujõulistele ettevõtetele. Toetus peaks säilitama energiatõhususe ja taastuenergia stiimulid, tagades samal ajal võrdsed tingimused ja ühtse turu terviklikkuse, sealhulgas riigiabi ajutise kriisiraamistiku kaudu. Parandama ettevõtluskeskkonda, eelkõige tõhustades konkurentsivõimet ja suurendades maksejõuetusraamistike tõhusust, tagamaks, et need toimivad pankroti ja äriühingute restruktureerimise korral tõhusalt ja piisavalt kiiresti. Aitama kaasa kapitaliturgude liidu suunas liikumisele.
5. Säilitama makromajandusliku finantsstabiilsuse, hoidma majanduse krediidikanalid avatuna ja vältima finantsvaldkonna killustatuse riski. Jälgima riske, mis on seotud eelkõige pingetega energiasektoris, finantstingimuste karmistamisega, viivisnõuetega, erasektori võlakoormusega ja kinnisvaraturgude arenguga. Jätkama tööd pangandusliidu väljakujundamiseks, võttes järgmise sammuna ette praeguse kriisiohje ja hoiuste tagamise raamistiku reformi. Jätkama aktiivset osalemist ettevalmistustöös digieuro potentsiaalseks kasutuselevõtuks.

Majandus- ja rahaliidu süvendamiseks võetavate edasiste sammude puhul tuleks võtta arvesse kogemusi, mis on saadud COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud liidu ulatuslike majanduspoliitiliste meetmete kavandamisel ja rakendamisel. Kiirete edusammude tegemine majanduse juhtimise hindamisel on majanduspoliitika koordineerimise tõhustamiseks esmatähtis. Edusamme majandus- ja rahaliidu süvendamisel tuleks jätkata, austades täielikult liidu ühtset turgu ning tehes seda euroalaväliste liikmesriikide suhtes avatud ja läbipaistval viisil.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*
